

Nikola Šimić Tonin

Poetske sličice

Ante Tičić, Na izvorištu (haiku), Izdavač Gradska knjižnica Zadar, Zadar 2013.

Tradicionalni japanski oblik poezije, haiku ili haikus (hrvatski – *smiješni stih*), proširio se širom svijeta i s pravom se smatra najkraćim oblikom poezije na svijetu. Haiku velikodostojnici bez pogovora su pjesnici: Matsuo Basho (1644.-1694.), Yosa Buson (1716.-1783.), Kobayashi Issa (1763.-1827.) i Masaoka Shiki (1867.-1902.).

Basho sa svojim učenicima obnovitelj je haiku pjesništva udarivši neizbrisiv biljeg haiku pjesništvu kao ozbiljnoj literaturi, dok se Shiki smatra osnivačem moderne haiku pjesme. On je i skovao izraz *Haiku* (u odnosu na starije *haikai* ili

hokku). Haiku je trostih gdje stihovi približno imaju redom 5, 7 i 5 slogova. Ukupno, haiku bi redovno trebao imati između 12 i 20 slogova.

Haiku pokazuje iznimno koncentrirani moment prirode, koji je povezan s događajima u ljudskoj nutрини – unutrašnjosti čovjeka. Sam srž svijeta. Svemira. Bitka.

Kyoshi kaže:

Jesenski vjetar-

sve stvari koje opažam:

sve je haiku.

Prvi stih haiku idealno ilustrira osnovnu sliku, atmosferu, osjećaja ili misli. Koliko je haiku tek lirska sličica, igra smislom i slovima? Donos skriveni struktura svijeta!?

Potporni stupovi haiku pjesništva vrlo često su riječi koje se odnose na određeno godišnje doba. Te riječi – stupovi građevine haiku pjesme, mogu se odnositi i na biljke ili životinje, ljude, aktivnosti ili svečanosti. Procvala japanska trešnja ukazuje na proljeće, ljiljani na ljeto, krizantema na jesen i repa na zimu.

Slažem se s mnogima koji kažu, pisati haiku najteža je vrst pjesničkoga posla uopće. Haiku se ne piše, haiku se živi. Teško je za hiku donijeti točno pjesničko određenje. U njemu pjesnik nadilazi vlastiti identitet.

Issin haiku:

O, pužu,

Popni se uz planinu Fuji,

ali polako, polako...

Haiku nikako nije aforizam, još manje je i jeste poslovice, nije lirska minijatura – sličica, kićeni pjesmuljak. Ne trpi sroka zbog svoje tankočutne nijanse. Iznad haiku pjesme u pravilu se ne stavlja naslov.

Hrvatsku je zadnjih godina zahvatio cunami (tsunami) haiku pjesnika i pjesništva, koji je podmorski potres prouzročio to, teško je sa sigurnošću reći, nudi se više mogućih odgovora, što zahtijeva ozbiljnije bavljenje tom pojavnosti. Na navodim sve ovo da bih poradio na obezličanju, unaprijed donesenoj presudi sadržajne vrijednosti u redosljedu smislenosti, knjige haiku pjesama Ante Tičića, *Na izvorištu*, izuzetne grafičke pripreme i izrade naslovnice od strane djelatnika Gradske knjižnice Zadar, Mladena Masara.

U recenziji knjige haiku pjesama Ante Tičića, *Na izvorištu*, recezent knjige Marko Vasilj ističe: ... *Svakako da naš, kao i ostali zapadni jezici ne će doseći kratkoću, oštrinu, britkog japanskog govora, pa ne će ni zadovoljiti osnovni normativ 5-7-5 slogova u trostihu. To je i u Tičića. Jednostavno hrvatski jezik ne može uvijek izraziti pjesnikovu sliku zakonom japanskog formata. Valjalo bi onda upitati je li to uopće haiku? Ipak, dopustivost pjesničke igre, s obzirom na ostale atribucije haikua, valja prihvatiti ovu poeziju kao naš, Tičićev haiku pjev...*

57.

(Kao i ova br. 57., haiku pjesme u Tičićevoj zbirci obilježeni su rednim brojevima od 1 do 101. koliko ih ima u zbirci + dodatak zbirci *Haiku na povljanskom govoru* od 1 do 12.).

Evo jeseni.

Nabujali potok

sve jače žubori.

Haiku poezija Ante Tičića, poezija je smještena u svakodnevni egzistencijalni bitistvovani krug življenja samoga autora, škoj. Škoj je za sebe:

74.

U zalaz Sunca

ribarice zaplovile

Ka pučini.

Haiku pjesme Ante Tičića, govore o ljudima, prirodi, životinjama, njihovim vrlinama, njihovim manama, njihovim pristupima stvarima, nerijetko je šaljiv, humoran, haiku je taj svojevrsna packa čovjeku a i samom sebi. Često nam se ruga.

85.

Iz prikolice

puši se zagušljiv dim

od poriluka.

Na jednome od haiku susreta u Ivanjić Gradu, koji je posjetio Charles Trumbull, ugledni američki urednik časopisa Modern Haiku, čitajući haiku pjesme hrvatskih autora osjeti se pozvanim reći: *Uvijek se upitam što taj zapis ima sa mnom, kako on djeluje na mene? Mora me dotaknuti na nov način, urezati se u moje sjećanje, pomaknuti me i dati mi do znanja da sam upravo percipirao nešto snažno i novo. Povezao se s autorom haikua.*

Značilo bi to između ostaloga da svaki haiku pjesnik mora čitati što više literature, upravo i prije sveg haiku, te tako izgrađivati svoje kriterije, postati samokritičniji, sam svoj cenzor, autocenzurirati se, ne pisati o onome o čemu je već napisano tisuće i tisuće bezazlenih zapisa koji nisu haiku-događaji. Nema onog klika i ushita.

Istinski rođeni hajidini, riječi su prof. Funda, ne moraju čitati ništa i nikoga. Oni nose svoj haiku svijet i sipaju ga iz rukava pri svakom izuzetnom trenutku, jer ga **doživljavaju na svoj jedinstven način** i tako ga i zapisuju. Oni imaju oči koje vide, uši koje doista čuju, sva njihova osjetila su budna i snažno percipiraju sve iz svoje okoline. Haiku je najprije **doživljaj** koji možemo a ne moramo zapisivati. Haiku nije **stav!** Nikoga ne navodimo na svoj način razmišljanja, samo bilježimo ono što je za nas bilo važno, drugačije, a sve je jednom dano i neponovljivo, ako

nije zabilježeno kao da se nije ni dogodilo, bilježenje zaustavlja taj trenutak to vrijeme za vječnost. Poput iskrenog fotografa koji će reći da najljepše prizore nije uspio snimiti. Što ne znači da ih nosi sa sobom, da su postojali, u tom nesnimljenom trenutku postoje samo za njega. Tada ne griju i ne hrane svojom ljepotom i posebnosti nas sve druge. Važna je snimka, zapis, fotografija. Ono što se događa čovjeku jedina je istina! A bez istine nema dobrog haikua, bez bespoštednog poštenja prema samome sebi.

Haiku treba pisati razgovijetno i jasno, jednostavnim jezikom. Kada izbor riječi odvuče pažnju od biti i suštine haiku pjesme, izgubi se haiku a dobije ljutnja čitatelja. Ljudi koji prate, čitaju i pišu haiku dolaze iz svih sfera društva, njihova naobrazba i pismenost veoma je različita jer haiku se percipira i doživljava, on je povezivanje unutrašnjeg svijeta pjesnikova s onim izvanjskim. Život u skladu.

80.

Nad pučinom ali i kao

guste kišne oblake

more upija.

U svojim haiku pjesmama Ante Tičić dopušta moru da upija kišne oblake. Haiku od haiku pjesnika očekuje jednostavne izraze daleko od lirskog. Haiku mora biti ogoljen svega suvišnog. On je muška pjesma. Na taj način skreće pažnju na njegovu dubinu/suštinu, na onaj događaj koji ga je prenuo (ushit-trenutak). Na trenutak spoznaje koji je prije svega obogatio pjesnika, na trenutak kada se ponovno povezao s tim morem, i s njim postao jedno. Samo takvi iskreni i istinski

dogadjaji su haiku. Haiku je način na koji se živi, djeluje, misli i napokon doživljava pojave i stvari u prirodi ali i kao dio prirode, kako doživljava sebe i svoj odnos sa ostalim *članovima i pripadnicima*, na žalost moram osnovano reći da ovo nije istinski haiku, haiku je ovo lišen te poveznice, oduzeti mu se ne može da je na tragu haiku pjesništva, ovo je neki njegov haiku izričaj, izričaj Ante Tičića, njegove poetske sličice, koje nisu istinske haiku pjesme, na što s pravom upozorava u svojoj recenziji i sam Marko Vasilj.

100.

Već godinama

sam dolazak u selo

tjera me na plač.

Haiku se događa ovdje i sada. Uglavnom nema generaliziranja. Ako se govori o *dolasku u selo*, onda je to određen trenutak. Haiku ne trpi zaključak, mora se dopustiti čitatelju da postane dijelom haiku događaja, da sam zaključim da taj dolazak *tjera na plač*. Haiku treba očistiti svih viškova, zaključaka, stavova. Ogoliti ga kako bi čitatelj u njemu otkrivao tragove Zena, patnje koje kao čovjek i sam nosi. Sve prolazi, sve je dio trenutka privremenosti. Život je tek niz trenutaka. Svaki haiku naglašava upravo te samo naizgled bezazlene trenutke, jer ne može ono što u djeliću sekunda otkrijemo, spoznamo, doživimo biti nevažno, od toga smo satkani, to nas mijenja. Stoga je veoma važno kako ćemo zapisati neponovljivo, ono od čega smo kao vječni učenici sazdani.

Po mom osobnome sudu, ovi haiku (*Na izvorištu, Ante Tičića*) trebaju još obrađivanja i uređivanja. Uredničke ruke.

Haiku se uglavnom sastoji od dva dijela gdje se između ta dva dijela stvara napetost. Koje u ovoj knjizi: *Na izvorištu, Ante Tičića*, gotovo da i nema.

Haiku što nauči i zapamti od gospođe Đurđe Vukelić - Rožić, a ona od najvećega haiku pjesnika i učitelja među nama haiku pjesnicima u Hrvatskoj, Vladimira Devidea, haiku ne trpi zaključke i naravoučenje. On je otvoren, pisan treba biti jednostavno i opuštено, bez (odviše) punkcija i lomova. Izbjegava se navoditi čitatelja na svoje stavove i način razmišljanja, već mu se podastriju gole činjenice kako bi čitajući, stvarao svoj haiku trenutak, odnosno povezao svoja životna iskustva s iskustvima haiku pjesnika, a ponekad se i začudio, kako to on nije zapazio, registrirao, zabilježio, doživio, *ubrao* – žargonom mladeži rečeno.

Sićušni pauk

na beskrajnom putu

ide preko lista.

Vladimir Devide, Antologija na livadi.

Dolaška Draga/Pakoštani, 26. studenoga 2014., u 13 : 45.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>